

Aan de cultuurwoordvoerders in de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Amsterdam, 4 juni 2026

Geachte cultuurwoordvoerders,

Op 10 juni aanstaande spreekt u met minister Letschert over de beleidsbrief OCW die u op 24 april heeft ontvangen. Bijgaand treft u de reflectie van Kunsten '92 op deze brief. Wij waarderen de aandacht in de beleidsbrief voor talentontwikkeling, artistieke vrijheid en de drieslag autonome kunst, maatschappelijke inzet en economische waarde van de culturele en creatieve sector. Ook de focus in de brief op samenwerking met medeoverheden, maatschappelijke organisaties en de sector ondersteunen wij van harte. De ambities die het kabinet presenteert bieden aanknopingspunten om de verschillende onderwerpen verder in te vullen en uit te werken. Zij sluiten goed aan en kunnen voortbouwen op samenwerkingen die culturele en creatieve organisaties nu al hebben met onderwijs, wetenschap en andere departementen.

In onze reactie hanteren we de hoofdstukken zoals in de beleidsbrief:

Onderwijs

In het hoofdstuk onderwijs komen basisvaardigheden die kinderen moeten leren aan bod. Hierin missen we kunst en cultuur als basisvaardigheid. Kunsten '92 pleit ervoor om kunst en cultuur op te nemen als basisvaardigheid.

Rondom school gaat het kabinet over tot een structurele bekostiging van School en Omgeving. Dat is positief. Ook steunen wij het investeren in de maatschappelijke diensttijd voor jongeren. Hoewel nog niet expliciet genoemd, kan deze diensttijd ook in de culturele en creatieve sector worden vervuld. Om de toegang tot cultuurbeoefening te garanderen is structureel beleid nodig. Ook roepen we op om het succesvolle Cultuurkaartfinancieringsmodel uit te breiden naar het primair onderwijs.

Talentstrategie

Uit verschillende beleidsbrieven van dit kabinet blijkt dat wordt ingezet op talent. Zo komt het kabinet voor deze zomer met een Talentstrategie. Hierin wordt talentontwikkeling, van cultuureducatie tot innovatie genoemd. En specifiek op talentontwikkeling in de culturele en creatieve sector zal het kabinet volgende zomer uitgebreid terugkomen.

Talentontwikkeling in de breedste zin is een belangrijke bouwsteen voor de toekomst van ons land. In Nederland wordt niet alleen op hoog niveau talent ontwikkeld, kunst gemaakt en aan het publiek gepresenteerd, ook speelt cultuur een rol in de vorming van toekomstige generaties.

Brede toegang tot cultuureducatie ligt aan de basis voor talent, het is een eerste trede op de 'talentontwikkelingsladder'. Cultuureducatie draagt bij aan vaardigheden als creativiteit, weerbaarheid, mediawijsheid, overbruggen van verschillen, kritisch burgerschap en kansengelijkheid.

Ook beleven veel kinderen, jongeren en volwassenen veel plezier aan kunstbeoefening in de vrije tijd. Cultuurparticipatie geeft uiting aan het mens-zijn, zorgt voor maatschappelijke binding en draagt bij aan welzijn en mentale gezondheid.

Wij onderschrijven dan ook het pleidooi van CultuurConnectie: 'talentontwikkeling kan niet zonder brede toegankelijkheid. Talent ontstaat doordat kinderen en jongeren op school én in hun vrije tijd laagdrempelig met cultuur in aanraking komen. Zonder een sterke, brede basis blijft talentontwikkeling beperkt tot enkelen. Juist daarom is die brede basis tot toegang tot cultuur een randvoorwaarde.'

Wetenschap

Op het gebied van wetenschap is het kabinet positief over de deelname van Nederlandse organisaties aan Europese projecten. Europees gezien is de culturele en creatieve sector een 'netto-ontvanger'. Daarom ondersteunt Kunsten '92 het pleidooi van de minister dat voldoende middelen in het Europese meerjarig financieel kader essentieel zijn voor de wetenschap (waar erfgoed en de creatieve sector onderdeel vanuit moeten blijven maken). Blijvend voldoende middelen zijn ook nodig in het toekomstige cultuur- en mediaprogramma AgoraEU.

Cultuurbestel

In de specifieke cultuurparagraaf gaat de minister in op de herziening van het cultuurbestel. Met de aanpassing van de wet op het specifiek cultuurbeleid, van vier naar acht jaar, wordt de motie Van der Wal c.s. uitgevoerd. Deze verlenging ondersteunt een sterker, veerkrachtiger en inclusiever cultuurstelsel, zoals Kunsten '92 ook bepleit in zijn Vijfpuntenplan. Hiermee zet het kabinet 'een eerste stap', zoals wij dat ook zien. Kunsten '92 roept op om ook de motie Rooderkerk-Mohandis uit te voeren, die met een ruime meerderheid van de kamer is aangenomen. Deze motie zet in op het vastleggen van een viertal doelstellingen in de wet op het specifiek cultuurbeleid:

- **Toegang:** Iedereen in Nederland kan deelnemen aan cultuur, ongeacht achtergrond, inkomen of woonplaats.
- **Pluriformiteit:** De overheid waarborgt een divers cultureel aanbod dat zowel het bestaande koestert als ruimte biedt voor het nieuwe.
- **Talentontwikkeling:** Creatief en kunstzinnig talent krijgt de kansen en middelen om zich duurzaam te ontwikkelen.
- **Reflectie:** Cultuur biedt een veilige ruimte voor kritische reflectie op samenleving en democratie.

Ruimtelijke Ordening

Bij de herinrichting van Nederland, waaronder het opleveren van veel extra woningen, schrijft het kabinet het voorzieningenniveau op orde te willen houden, dit moet ook gelden voor cultuur. Hierbij heeft het ook aandacht voor erfgoed en voor het te bouwen toekomstige erfgoed. Ontwerp speelt een belangrijke rol in de vormgeving van ons land. Wij roepen het kabinet op om met oog voor de ruimtelijke kwaliteit te bouwen. Zorg voor een goede leefomgeving, zodat we geen achterstandswijken van de toekomst bouwen. Het is essentieel dat snelheid hier niet ten koste gaat van kwaliteit. Zie hiervoor de brief die de Federatie Ruimtelijke Kwaliteit, Federatie Instandhouding Monumenten en Kunsten '92 recent hebben gestuurd aan de commissie VRO.

Weerbaarheid

De beleidsbrief vermeldt dat er hard wordt gewerkt aan de fysieke weerbaarheid van ons cultureel erfgoed. Kunsten '92 benadrukt nog eens dat de weerbaarheid van de gehele samenleving wordt versterkt wanneer ook culturele organisaties worden ingezet. Denk aan bibliotheken en maatschappelijke en culturele voorzieningen. Onze sector maakt het land weerbaarder doordat zij de samenleving verbindt, identiteit versterkt, creativiteit stimuleert, welzijn ondersteunt en economische en internationale kracht toevoegt. Tenslotte noemen wij onze digitale soevereiniteit als essentieel aandachtspunt voor onze weerbaarheid.

Generatieve AI

De beleidsbrief benoemt AI specifiek in relatie tot eerlijke betaling en circulariteit. Kunsten '92 ondersteunt de aandacht voor deze twee punten. Wij wijzen daarnaast op mogelijke consequenties van generatieve AI op onze democratische rechtsstaat.

Wij moedigen het kabinet aan om regelgeving in Europees verband te organiseren. Dat is belangrijk om te kunnen komen tot a. een opt out systeem, waarbij makers aan de voorkant wel of geen toestemming verlenen voor het gebruik van hun werk; b. eerlijke vergoeding voor werk dat voor Gen-AI gebruikt wordt (een betalingssysteem); en c. transparantie over algoritmes die worden gebruikt voor generatieve AI. Nog sterker wordt het standpunt van lidstaat Nederland wanneer de samenwerking tussen de ministeries van EZK (digitale zaken en economie), V&J (auteursrecht) en OCW (cultuur) wordt geïntensiveerd.

Media

De minister schrijft dat zij werkt aan een integraal mediabeleid, van zowel de lokale, regionale als landelijke publieke omroep. Wij ondersteunen de inzet van de minister om in te zetten op 'een integraal mediabeleid ten behoeve van een onafhankelijk, betrouwbaar, pluriform en kwalitatief media-aanbod.' Dit 'betekent niet alleen inzet op een sterk aanbod, maar ook op de vindbaarheid en zichtbaarheid van (Nederlandse) content in een medialandschap dat gekenmerkt wordt door een overweldigend aanbod van grote buitenlands platformen.' Kunsten '92 benadrukt dat kunst en cultuur een kerntaak zijn van de publieke omroep, naast de andere bestaande publieke taken. Wij roepen de minister op om te zorgen voor een stabiele en toereikende financiering voor kunst- en cultuurprogrammering.

Het financiële plaatje

Terwijl er realistische ambities in de brief staan, missen we bij de financiële paragraaf de middelen om die ambities een impuls te geven. In combinatie met: a. de taakstelling van het kabinet b. prijsbijstellingen van de rijksoverheid voor cultuur die niet volledig worden doorgevoerd en c. indexaties van budgetten die niet synchroon lopen met de prijsstijgingen, is er sprake van minder publieke middelen voor de culturele en creatieve sector.

Gemeenten en provincies spelen een belangrijke rol voor het aanbod en de spreiding van kunst, cultuur en erfgoed over Nederland en voor de toegankelijkheid ervan voor en door iedereen. Om passende culturele voorzieningen te garanderen in ieder dorp, stad en regio, is niet alleen goede samenwerking tussen medeoverheden onontbeerlijk, maar vooral blijvend voldoende middelen naar het gemeente- en provinciefonds. Publieke investeringen zijn ook belangrijk om private investeringen in de culturele en creatieve sector op peil te houden.

Wij wensen u een vruchtbaar debat. Mocht u vragen hebben of nadere toelichting wensen, dan zijn wij uiteraard gaarne bereid om met u in gesprek te gaan.

Astrid Weij
directeur Kunsten '92